

Бойко А.Р.,
здобувач вищої освіти першого
(бакалаврського) рівня освіти,
спеціальність 292 «Міжнародні відносини»
Державний університет «Житомирська політехніка»
Науковий керівник: **Абрамова І.В.,**
к. е. н., доцент, доцент кафедри міжнародних відносин і політичного
менеджменту Державного університету «Житомирська Політехніка»

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ДИПЛОМАТИЧНУ КОМУНІКАЦІЮ

Сучасні міжнародні відносини характеризуються значним розширенням спектру суб'єктів, що беруть у них участь і впливають на їх розвиток. Завдяки Інтернету та соціальним мережам міжнародна спільнота стає все більш інтерактивною та доступною. Використання соціальних мереж перетворилося на важливий інструмент у практиці дипломатії, що дозволяє країнам і міжнародним організаціям безпосередньо звертатися до іноземної аудиторії, обходячи традиційні канали комунікації. Актуальність дослідження підтверджується широким використанням соціальних мереж як інструменту дипломатичної діяльності. На фоні глобальної затребуваності цифрової дипломатії, зокрема у кризових ситуаціях, питання впливу соціальних медіа на міжнародні комунікації стає важливою темою для наукового дослідження. Соціальні мережі дозволяють дипломатичним місіям взаємодіяти з аудиторією як усередині держави, так і за її межами, часто оминаючи медійні фільтри та державні бар'єри. Це підвищує ефективність досягнення дипломатичних цілей, формування позитивного іміджу та підтримки національних інтересів.

Метою дослідження є аналіз ролі та значення соціальних мереж у сучасній дипломатичній комунікації, а також оцінка їхнього впливу на формування міжнародного іміджу держав і досягнення дипломатичних цілей.

Дипломатична комунікація – це стійка система статусно-рольових відносин, що склалися в комунікативному просторі соціального інституту дипломатії [1, с. 111]. Сам інститут дипломатії як форма діяльності, спрямована на встановлення міжнародних зв'язків і проведення переговорів, бере початок ще в доісторичні часи.

Із появою держав міждержавні взаємини набули нових форм, що спричинило й розвиток дипломатичних методів [2, с. 9]. Отже, дипломатична комунікація — це процес обміну інформацією та взаємодії між державами, міжнародними організаціями й іншими суб'єктами міжнародних відносин, спрямований на встановлення, підтримку та розвиток мирних і взаємовигідних відносин.

Соціальні мережі стали одним із найвпливовіших засобів комунікації в сучасному світі, забезпечуючи швидкий та зручний обмін інформацією між людьми, організаціями і навіть державами. Вони надають можливість не лише спілкування в реальному часі, але й ефективного охоплення широкої аудиторії, що робить їх важливим інструментом у дипломатії та міжнародних відносинах. О. В. Шевчук зауважує, що розвиток соціальних мереж в умовах глобальної комп'ютеризації має значний вплив як на суспільство, так і на особистість [3, с. 40]. у 1954 році ввів термін «соціальні мережі» для опису зв'язків у малих соціальних групах, але з розвитком Інтернету цей термін почав означати складні соціально-технічні системи. Онлайн-спільноти виникли у 1970-х роках як альтернативні рухи, пов'язані з контркультурою, однак з часом цей зв'язок послабився, і сучасні соціальні мережі стали платформами для вираження різних інтересів та цінностей. Сьогодні користувачі можуть створювати профілі, спілкуватися та обмінюватися контентом на цих платформах. Згідно з даними дослідження [4], у 2023 році кількість активних користувачів соціальних мереж у світі досягла 4,74 мільярда, що становить приблизно 59,3% від загальної чисельності населення планети. Тому, соціальні мережі стали невід'ємною частиною і сучасної дипломатичної комунікації, надаючи дипломатам нові можливості для взаємодії з міжнародною аудиторією. Використання платформ, таких як Twitter, Facebook та Instagram, дозволяє дипломатам оперативно поширювати інформацію, реагувати на події та формувати позитивний імідж держави на міжнародній арені. Тобто, зважаючи на зростаючий інтерес до теми дипломатичної комунікації в соціальних мережах, можна зазначити, що цей вид комунікації стає важливим інструментом у сучасній дипломатії.

Сьогодні соціальні мережі стали елементом дипломатичної комунікації, відкриваючи нові можливості для взаємодії політичних діячів з аудиторією на

міжнародному рівні. Вони дозволяють напряду звертатися до громадськості, долаючи обмеження традиційних медіа. Соціальні платформи, такі як Twitter, Facebook, Instagram, LinkedIn та інші, стають каналами для оперативного поширення офіційних заяв, новин, коментарів та реагування на поточні події в реальному часі.

Наразі соціальна мережа Twitter (X) стала одним із провідних інструментів для дипломатичної комунікації. Ще у 2018 році, близько 79,6% політичних діячів із 26 країн Європи були активні у Twitter, що свідчить про широке використання цієї платформи серед політичних діячів [5]. Twitter став настільки важливим інструментом у сфері дипломатії, що виникло нове поняття — Twiplomacy (Twitter-дипломатія). Згідно з дослідженням Twiplomacy у 2022 році [6], 187 із 193 держав-членів ООН мали офіційні акаунти в Twitter, і 50% світових лідерів активно використовували цю платформу для комунікації.

Twiplomacy — це також і інтернет-ресурс, що спеціалізується на дослідженнях і аналізі використання соціальних мереж політичними лідерами, дипломатичними представництвами та державними установами у всьому світі. Метою цього ресурсу є відстеження цифрових комунікацій державних діячів і надання аналітики щодо їхньої активності у соціальних медіа, особливо на платформі Twitter. Рейтингова система Twiplomacy базується на кількох ключових показниках, зокрема кількості підписників, частоті та регулярності публікацій, рівню залученості аудиторії (ретвіти, лайки, коментарі), а також впливу на громадську думку через взаємодію з іншими лідерами та установами. Крім того, враховуються теми й тональність комунікації, де оцінюється, як лідери висвітлюють політичні та соціальні питання, зокрема у кризових ситуаціях. Такий підхід дозволяє оцінити не лише популярність, а й дипломатичний вплив політичних лідерів у Twitter. Згідно з даними за 2022 рік [7], найпопулярнішими міжнародними організаціями у Twitter є Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) та ЮНІСЕФ. ВООЗ має 10,770,383 підписників, а ЮНІСЕФ – 9,096,085 підписників. Ці організації використовують платформу для інформування глобальної аудиторії про важливі події, програми та ініціативи, що сприяє підвищенню обізнаності про їхню діяльність та

залученню до міжнародних питань. Отже, дипломатична комунікація у соціальних мережах відповідає основним принципам. Вона базується на забезпеченні прозорості, точності та чіткості, що є ключовими аспектами ефективного дипломатичного спілкування. Використання таких платформ, як Instagram та Twitter, дозволяє державним лідерам звертатися безпосередньо до світової спільноти, минаючи традиційні медіа.

Соціальні мережі відкривають нові можливості для дипломатії, однак їх використання також супроводжується рядом ризиків та проблем. Одним із основних ризиків є загроза поширення дезінформації та фейкових новин, що може призвести до маніпуляції громадською думкою та підірвати довіру до офіційних джерел. У різних країнах вже існують численні приклади того, як дезінформаційні кампанії в соціальних мережах ставали інструментом маніпуляції суспільною думкою та посилення конфліктів. Згідно з дослідженням, проведеним Global Investigative Journalism Network (GIJN) [8], в Україні після початку повномасштабного вторгнення з'явилися фейкові канали, які маскувалися під місцеві новинні ресурси, але насправді поширювали проросійські наративи, що підтримували окупаційні сили [9].

Отже, перспективами розвитку цифрової дипломатії для України та для світу загалом є, по-перше, подальше зміцнення міжнародної підтримки через активну присутність у світовому медіапросторі. Цифрова дипломатія також відкриває Україні можливості швидкого та широкого поширення важливої інформації, що дозволяє оперативно реагувати на міжнародні події, протидіяти дезінформації та формувати позитивний імідж країни. По-друге, завдяки активному використанню соціальних мереж урядовими представниками, громадськими діячами та звичайними громадянами Україна отримує підтримку світової спільноти, а західна аудиторія більше дізнається про реалії війни та підтримує український наратив. По-третє, цифрова дипломатія сприяє встановленню та зміцненню стратегічно важливих контактів з міжнародними партнерами, що посилює роль України на глобальній арені та створює нові можливості для взаємовигідного співробітництва. Дослідження показало, що соціальні мережі стали ключовим інструментом сучасної дипломатії,

забезпечуючи пряму взаємодію з аудиторією, швидке реагування на події та формування міжнародного іміджу держави. Аналіз дипломатичних акаунтів підтверджує ефективність соцмереж у просуванні національних інтересів, особливо під час криз, як-от війна в Україні. Зокрема, Twitter-акаунти Генштабу ЗСУ й Повітряних сил активно формують позитивний образ країни, використовуючи стратегічні повідомлення. Разом із перевагами існують виклики: дезінформація, кіберзагрози та цензура. Розвиток технологій, зокрема штучного інтелекту, пропонує нові можливості для зміцнення цифрової дипломатії. Подальші дослідження можуть зосередитися на підвищенні безпеки та адаптації до нових комунікаційних технологій.

Список використаних джерел:

1. Гольцова М. Г. Давидова Т. В. Функціонування стилістичних засобів у дипломатичній комунікації. Publishing House “Baltija Publishing”. 2021.
2. Зінченко А. Історія дипломатії: від давнини до початку нового часу : навчальний посібник. Вінниця : Нова книга, 2002. 564 с.
3. Шевчук О. В. Соціальні мережі як невід’ємна складова частина нашого повсякдення. *Соціальна робота та психологія: освіта і наука*. 2023. №2. С. 38-41.
4. Website Rating. Social Media Statistics and Facts. URL: <https://www.websiterating.com> (дата звернення: 04.12.2024).
5. Зінченко А. Історія дипломатії: від давнини до початку нового часу : навчальний посібник. Вінниця : Нова книга, 2002. 564 с.
6. Twiplomacy. Digital diplomacy and social media for political leaders . URL: <https://www.twiplomacy.com/> (дата звернення: 04.11.2024).
7. Twiplomacy. World Organizations Executive Summary // Twiplomacy. URL: <https://www.twiplomacy.com> (дата звернення: 05.11.2024).
8. Global Investigative Journalism Network. Розслідування кіберзагроз і дезінформації. URL: <https://gijn.org/ua> (дата звернення: 05.11.2024).

9. Abramova I., Nedilska L., Kurovska N., Martynyuk H. (2021).
Financial inclusion in the context of sustainable development of rural areas.
Management theory and studies for rural business and infrastructure development.
Vol. 43, No. 3, p. 328-336.